

Bürokrasiye Takılan Enerji Verimliliği

Elk. Müh. Fikret Şahin
fikret.sahin@emo.org.tr

Enerjinin etkin kullanılması, israfının önlenmesi, enerji maliyetlerinin ekonomi üzerindeki yükünün hafifletilmesi ve çevrenin korunması için enerji kaynaklarının ve enerjinin kullanımında enerji verimliliğinin artırılması amacıyla 18 Nisan 2007 tarih ve 5627 sayı ile **Enerji Verimliliği Kanunu** kabul edilmiştir. Kanunun yürürlüğe giriş tarihlerinin bazı maddeler için hemen, bazı maddeler için bir, bazı maddeler içinde iki yıl içinde uygulanacağı belirtilmiştir. Kanun 2 Mayıs 2009 itibaren tüm hükümleri yürürlüğe girmiştir.

Enerji Verimliliği Kanunu 7. Maddesi uygulamalara ilişkindir. Bu maddede “(1) Enerji verimliliğinin artırılması amacıyla aşağıdaki uygulamalar gerçekleştirilir.

a) Enerji yönetimi ile ilgili olarak yürütülecek faaliyetler şunlardır:

1) Endüstriyel işletmeler, çalışanları arasından enerji yöneticisi görevlendirir. Organize sanayi bölgelerinde, bölgedeki bin TEP'ten daha az enerji tüketimi bulunan endüstriyel işletmelere hizmet vermek üzere enerji yönetim birimi kurulur.

2) Toplam inşaat alanı en az 20.000 metrekare veya yıllık enerji tüketimi 500 TEP ve üzeri olan ticarî

binaların, hizmet binalarının ve kamu kesimi binalarının yönetimleri, yönetimlerin bulunmadığı hallerde bina sahipleri, enerji yöneticisi görevlendirir veya enerji yöneticilerinden hizmet alır.

3) Kamu kesimi dışında kalan ve yıllık toplam enerji tüketimleri 50.000 TEP ve üzeri olan endüstriyel işletmelerde, enerji yöneticisinin sorumluluğunda enerji yönetim birimi kurulur. Organizasyonlarında kalite yönetim birimi bulunan endüstriyel işletmeler, bu birimlerini enerji yönetim birimi olarak da görevlendirebilir.

4) Enerji yöneticileri ile enerji yönetim birimlerinin görev ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esaslar, Bakanlık tarafından yürürlüğe konulacak yönetmelikle belirlenir. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda ise enerji yöneticisi görevlendirilmesine ilişkin usul ve esaslar, Bakanlık ile müştereken hazırlanarak Milli Eğitim Bakanlığını tarafından yürürlüğe konulacak bir yönetmelikle düzenlenir....” denilmiştir.

25 Ekim 2008 tarihinde ise **Enerji Kaynaklarının ve Enerjinin Kullanımında Verimliliğin Arttırılmasına Dair Yönetmelik** çıkarılarak yürürlüğe girmiştir.

EİE Genel Müdürlüğü kendi çalışmaları ile sonucunda 2 Mayıs 2009 tarihinden itibaren enerji yöneticiliği arandığını ve bunun önceden bildirilmesi gerektiği konusunda hazırladığı yazıyı ilgililere Mart 2009'da göndermiştir.

Yazının gönderildiği tarih baz alındığında Türkiye'de sertifikalı sanayi enerji yöneticisi 673, sertifikalı bina enerji yöneticisi 194, eksik belgeli sanayi enerji yöneticisi aday 254, eksik belgeli bina enerji yöneticisi aday 149 olmak üzere hepsinin toplamı 1270 kişidir. EİE rakamları ile sertifikalı enerji yöneticisi sayısı 1750 olarak verilmektedir.

Sorumluluğu olan gerçek ve tüzel kişilerden 2 Mayıs 2009 tarihinde doğru bildirimde bulunanların oranı sadece %20 iken yanlış bildirim ve bildirimde bulunmayanlar ise çoğunluğu oluşturmuştur.

Kanun; hatalı bildirimde EİE'nin düzeltim isteyeceğini ve bir ay içinde düzeltmenin yapılmasını aksi halde cezai işlem uygulanacağını belirtmiştir. Bildirim yapmayanlara da cezai hükümler getirmiştir. Ancak bugüne kadar kanunun bu maddeleri uygulanmamıştır.

1. Enerji verimliliği kanununun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren uygulamalarına yönelik olarak

çalışmaların hemen başlatılması gerekmektedir. Ancak bu çalışmaların etkin yapılmaması sonucunda yasa yaptırımlarının uygulanmadığı gibi bir sonuca gelmemize yol açmıştır.

1.1. Enerji Kaynaklarının ve Enerjinin Kullanımında Verimliliğin Artırılmasına Dair Yönetmelik 25 Ekim 2008 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanmıştır. Buna ilişkin tebliğ ise 6 Şubat 2009 tarihinde yayınlanmıştır. Dolayısı ile yetkilendirmeler ile ilgili şartlar bu tebliğden sonra öğrenilmiştir. Yetkili şirket başvuruları ise 30 Nisan 2009 tarihine kadar yapılması istenmiştir.

1.2. Şirketler haklı olarak tebliğde belirtilen yaptırımlardan bazılarının yerine getirilmesinde sürecin yetersiz olduğunu bildirmeleri üzerine bazı maddelerde esneklikler sağlanmış ve ek süreler verilmiştir. Ancak kaç şirketin başvurduğu ise açıklanamamıştır.

1.3. Şirketlerin yetkilendirme duyuruları ancak 16 Temmuz 2009'dan sonra olmuştur. Şu ana kadar oniki şirket yetkili kılınmıştır. Üç şirket hem bina hem de sanayi için yetki almıştır. Beş şirket sanayi, diğer dört şirket binalar için yetkili kılınmıştır.

1.4. Yetki alan şirketler sertifikalı enerji yöneticiliği kursuna başlamıştır. Laboratuvar eğitimleri EİE Genel Müdürlüğü'nde (Ankara)'da yapılmaktadır.

1.5. Meslek odası olarak EMO ve MMO ortak hareket etme kararı almış ve İstanbul'da yetkili kurum başvurusunu birlikte yapmıştır. EİE tarafından B sınıfı yetki belgesi MMO için verilmiştir.

1.6. Enerji yöneticiliği kurs ücretleri şu şekildedir.

2010 yılında EİE'de sanayi için 1500 TL, bina için ise 1000 TL'dir.

EVD Şirketlerinde ise 2010 yılı enerji yöneticisi eğitimi ücretleri 1000 TL ila

3.000 TL olmakla birlikte bazı indirimler uygulandığı öğrenilmiştir. Makine Mühendisleri Odası ise ücretini TMMOB üyeleri için 800 TL olarak uygulamaktadır.

1.7. Kamuoyu hangi üniversitelerin başvuru yaptığını bilmektedir. Yetkilendirilmiş kurum ünvanına sahip üniversitede yoktur.

1.8. Şirketlerin yetki almalarına karşın kurs vermeleri konusunda da kuşular bulunmaktadır. Şirketlerin kar amacı ile bu kursları layıkıyla yapamaya çalıştığı kuşusu yaratmaktadır. Denetim görevinin yapılmaması halinde bir süre sonra sertifikalı enerji yöneticisi sayısı artarken işlevsizlikleri öne çıkacaktır. Bu da yasanın ruhuna aykırıdır.

1.9. Enerji yöneticiliği eğitimlerinin kurs şeklinde mi olması gerektiği ya da bunun akademik kariyer olarak yapılmasının daha doğru olacağı tartışılmamıştır. Eğer bir eğitimden söz ediliyorsa bunun üniversitelerde lisans üstü programlar ile yapılması daha uygundur.

2. EİE Genel Müdürlüğü'ne 2

Mayıs 2009'dan itibaren enerji yöneticisi bildirimleri yapılmaya başlanmıştır. Ancak tesis sahipleri veya yöneticileri konuyu çok iyi bilmediklerinden ötürü tesislerinde görevli mühendislerin isimlerini EİE'ye bildirmişlerdir. Yaklaşık başvuruların %80'i hatalı yapılmıştır. EİE ise sadece bildirenleri kayıt altına almakta ve hata dönüşleri geriye bildirilmemektedir. Yaptırım konusunda ise EİE üst yönetimi siyasi otoriteden talimat beklemektedir. Halbuki bir çok kurum, kuruluş, sanayi ve bina tesisi yönetimlerinin ağır para cezalarına çarptırılma riski bulunmaktadır. EİE şu anda yasa hükmünü yerine getirmediği için suç işlemektedir.

3. Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren Enerji Verimliliği Kanununda, ilgili bakanlıklara yönetmeliklerin bir yıl içinde yayınlanması öngörülmüştür. Oysaki bu süre bürokrasiden ötürü geçilmiştir. Örneğin Enerji Kaynaklarının ve Enerjinin Kullanımında Verimliliğin Artırılmasına Dair Yönetmelik 25

YETKİLİ ŞİRKETLERDE UZMAN AÇILIMI

Eğitici Personel	Şirket Sayısı	Eğitici Personel Sayısı
Elektrik mühendisi	8	9
Elektronik mühendisi	1	1
Elektrik elektronik mühendisi	5	7
Makine mühendisi	8	14
Makine yüksek mühendisi	3	3
Endüstri mühendisi	2	2
Makine mühendisi - Endüstri mühendisi	1	1
Jeofizik mühendisi	1	1

Etüt - Proje Personel	SANAYİ		BİNA	
	Şirket Sayısı	Müh. Sayısı	Şirket Sayısı	Müh. Sayısı
Elektrik mühendisi	4	8	2	2
Elektronik ve haberleşme müh.	1	1	0	0
Elektrik elektronik mühendisi	2	8	1	1
Makine mühendisi	3	4	5	6
Makine yüksek mühendisi	1	1	1	1
Fizik mühendisi	2	4	1	1
Jeoloji mühendisi	0	0	1	1
Kimya mühendisi	1	1	0	0

Ekim 2008 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanmıştır. Gecikme 6 aya yakın olmuştur.

4. EİE aldığı bir kararla enerji yöneticisi sertifikalarının dağıtımına ancak Mayıs ayında başlamıştır. Belgenin alınması için bizzat başvuru veya noterden vekalet istenmesi üyelerimiz arasında tepki doğurmuştur. Oysaki daha değerli belgeler bile adrese ulaştırılabilmektedir.

5. Verimlilik Artırıcı Projeler listesi de açıklanmıştır. 2009 yılı için yüzün üzerinde başvuruya rağmen ancak 17 VAP projesinin desteklenir olması kriter seçimlerinde hata olabileceği kuşkusuna yol açmaktadır. Uygulama bedellerinin % 20’si desteklenmiş ve destek tutarı 1.007.361,97 TL’dir. Sağlanacak enerji tasarrufu 6592 TEP olarak verilmiştir.

Yetkilendirilen enerji verimliliği

şirketleri sayısı 11.02.2010 tarihi itibarıyla 11 adet olup “http://www.eie.gov.tr/duyurular/EV/ yetki_belgesi_EVD/yetkilendirme.html” adresinde ayrıntılı bilgi yer almaktadır.

Sonuç olarak enerjinin verimli kullanılması için tanıtım çalışmaları yapılırken uygulamalardaki süre uzunluğu ve yanlışlıklar enerjimizin kötü kullanılması sonucunu doğurmaktadır.

SÖZLEŞMELERDE DAMGA VERGİSİ UYGULAMALARI

488 sayılı Damga Vergisi Kanununun 1. maddesinde; “Bu Kanuna ekli (1) sayılı Tabloda yazılı kâğıtlar Damga Vergisine tabidir. Bu Kanundaki kâğıtlar terimi, yazılıp imzalanmak veya imza yerine geçen bir işaret konmak suretiyle düzenlenen ve herhangi bir hususu ispat veya belli etmek için ibraz edilebilecek olan belgeler ile elektronik imza kullanılmak suretiyle manyetik ortamda ve elektronik veri şeklinde oluşturulan belgeleri ifade eder.” denmektedir. Yine aynı yasanın 3. maddesinde; “Damga Vergisinin mükellefi kâğıtları imza edenlerdir. Resmi dairelerle kişiler arasındaki işlemlere ait kâğıtların Damga Vergisini kişiler öder.” hükmü yer almaktadır.

5. maddede ise bir nüshadan fazla olarak düzenlenen kâğıtların her nüshası ayrı ayrı aynı miktar veya nispette Damga Vergisine tabi olduğu belirtilmiştir.

Diğer taraftan, “nüsha; aynı kuvveti haiz olmak üzere birden fazla düzenlenmiş olan kâğıtlardan her biri olarak tanımlanmakta olup” nüshalarda, kâğıdın vergiye tabi olmasını gerektiren imzalar ayrı ayrı yer almaktadır. İmzanın, her nüshaya ayrı ayrı atılmış olması veya araya karbon kağıdı konarak hepsinin bir defada imza edilmiş olması sonucu etkilememektedir. Bu nedenle, birden fazla düzenlenmiş olan kâğıtlardan her biri nüshadır ve Damga Vergisi Kanununun 5. maddesi gereğince her biri ayrı ayrı ve aynı miktar veya nispette vergiye tabi olacaktır.

Odamız birimlerinde onaylanan ve kendinden kopyalı 4 nüsha olarak bastırılan Yüksek Gerilim Tesisleri İşletme Sorumluluğu Hizmet Sözleşmelerinin Yürürlük başlıklı 15. maddesinde sözleşmenin 4 nüsha olarak düzenlenmiştir. Bakım Hizmetleri Sözleşmesinin 17. maddesinde ve Danışmanlık Hizmetleri Sözleşmesinin 15. maddesinde yine benzer şekilde sözleşmelerin 4 nüsha olarak tanzim ve imza olunmuş olduğu ifadesi yer almaktadır.

Sözleşmenin kendinden kopyalı olması veya arada karbon kağıdı kullanılarak tek bir imza atılması sonucu etkilemeyeceğinden tüm nüshaların ayrı ayrı kaşelenmek suretiyle onaylanması ise yukarıdaki kanun hükümleri gereği her nüsha için ayrı olmak üzere aynı Kanuna ekli (1) sayılı Tablo’nun I/A-1 fıkrası ve Damga Vergisi Kanunu Genel Tebliği uyarınca binde 8,25 oranında Damga Vergisi tahakkuk etmesine neden olmaktadır.

Öte yandan asıl nüshadan çıkarılan suretlerde imza bulunmamakta, suretlerin geçerliliği, aslının aynı olduğu tasdik edilerek sağlanmaktadır. Anılan sözleşmelerin yalnızca 1 asıl nüsha olarak kaşelenmek suretiyle onaylanması, gerekiyorsa asıl nüshadan suret çıkarılarak kullanılması, suretlerin ise kaşelenmiş aslından fotokopi ile çoğaltılarak “ASLI GİBİDİR” ibaresi eklenmesi halinde ise (1) sayılı Tablo’nun IV/3 fıkrası ve Damga Vergisi Kanunu Genel Tebliği uyarınca her bir suretin 0,55 TL maktu vergiye tabi tutulması gerekecektir.

Fotokopide ise hukuk kurallarına göre fotokopiler suretten daha zayıf kabul edildiğinden sözleşmenin vergiye tabi olmasını gerektiren imzalar da görüldüğü halde bu durum fotokopilerin vergilendirilmesi sonucunu doğurmayacaktır.

Anılan sözleşmeler üyelerimizle iş yaptıkları kişiler arasında düzenlenmekte olup, sözleşmelerin kaç nüsha düzenleneceği hususunun, imzalanan sözleşme miktarı üzerinden sözleşme sayısı kadar damga vergisi ödeyecekleri bilgisinin verilmesi suretiyle, üyelerimizin isteklerine bırakılacaktır.

Üyelerimizin sözleşmeyi tek nüsha düzenlemek istemeleri halinde, sözleşmenin fotokopiyle çoğaltılarak “aslı gibidir” kaşesi vurularak örneği çıkartılacak; damga vergisini ödemeyi kabul ederek birden fazla asıl nüsha düzenlenmesini istemeleri halinde ise nüsha sayısına göre işlem yapılmalıdır.

Geçici olarak; mevcut matbu veya çıktı alınarak imzalanan sözleşmeler tükeninceye kadar ilgili maddelerde yer alan 4 rakamının 1 olarak düzeltilip paraf edilmek suretiyle yalnızca asıl nüshalarının kullanılması mümkün olabilecektir. Ayrıca YTL ibaresinin TL olarak düzeltilmesi gerekmektedir. Proje ve TUS sözleşmeleri ayrıca değerlendirilecektir.

Üyelerimizin bilgisine sunarız.